

існує необхідність у кращій законодавчій регламентації деяких аспектів цієї процедури.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: за редакцією С. В. Ківалова та С. І. Кравченко. Одеса: Фенікс, 2020. 924 с.
2. Лист Верховного Суду «Щодо окремих питань здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» від 3 березня 2022 р. № 2/0/2-22. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/war/Inform_lyst_2022_03_03.pdf.
3. ВАКС скерував на потреби ЗСУ понад 100 млн грн застав, внесених за фігурантів справ. *Слово і діло. Аналітичний портал*. 8 квітня 2022. URL: <https://www.slovovidilo.ua/2022/04/08/novyna/polityka/vaks-skeruvav-potreby-zsu-100-mln-hrn-zastav-vneseniy-fihurantiv-sprav>.
4. «6 млн грн застави за клопотанням прокурора спрямують на потреби Збройних Сил України». *Офіс генерального прокурора. Офіційний сайт*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/6-mln-grn-zastavi-za-klopotanniyam-prokurora-spramyuyut-na-potrebi-zbroinix-sil-ukrayini>.
5. Суд скерував на користь армії 350 тисяч застави за підозрюваного, який переховується. *Судовий репортер*. URL: <https://sudreporter.org/sud-skeruvav-na-koryst-armiyi-350-tysyach-zastavy-za-pidozryuvanogo-yakuj-perehovuyetsya/>

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Мурзановська А. В.

Ребриста Поліна Андріївна, Середюк Микола Святославович
студенти 4-го курсу факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОГЛЯД ТА ЙОГО ВИДИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

Проблема розкриття й розслідування кримінальних правопорушень є однією з найбільш складних у боротьбі зі злочинністю, у зв'язку з чим удосконалення процесуального порядку й тактики провадження слідчих (розшукових) дій і використання їх результатів у доказуванні є одним із провідних завдань кримінального процесуального права.

Найбільш поширеною з усіх слідчих (розшукових) дій, яка проводиться практично в кожному кримінальному провадженні, є слідчий огляд, який, відповідно до ст. 237 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення [1]. Як звертає увагу Дердюк Б. М., від результативності й своєчасності проведення слідчого огляду здебільшого залежить успіх усього провадження [2, с. 173]. Огляд, як слідча (розшукова) дія, дає можливість в ході кримінального провадження отримати різноманітну важливу інформацію про обставини події кримінального правопорушення. Під час огляду слідчий безпосередньо сприймає обстановку та інші матеріальні об'єкти, вивчає їх, виявляє та досліджує сліди та речові докази, з'ясовує характер кримінального правопорушення, встановлює механізм події, оцінює результати огляду, фіксує стан, предмети та сліди їх використання в процесі розслідування.

Під оглядом слід розуміти процесуальну діяльність слідчого, яку він здійснює за участю осіб, зазначених у законі, виявляє, безпосередньо сприймає, досліджує, оцінює та фіксує стан, властивості та характеристики матеріальних об'єктів, пов'язаних з подією [3, с. 267].

В окремій статті КПК про таку слідчу (розшукову) дію законодавець, класифікуючи за ознакою об'єкта, вказує такі види огляду, як: місцевості, приміщення, речей, документів та комп'ютерних даних. Також, окремими статтями закріплено огляд трупа (ст. 238 КПК) та огляд трупа з ексгумацією (ст. 239 КПК). На відміну від ст. 190 КПК 1960 року [4], де видами огляду було вказано лише огляд місцевості, приміщення, предметів та документів, до нещодавно оновленої ст. 237 КПК 2012 року було додано пункт про огляд комп'ютерних даних, що цілком відповідає сучасним реаліям. Але існують у чинному КПК і спрощення. Так, у відповідній статті КПК 1960 року, на відміну від сучасного, було окремо наведено більш детальні особливості порядку проведення огляду місця події.

Кожен вид огляду має свої особливості, на основі яких визначають тактику його проведення. Проте існує ряд загальних процесуальних положень, наприклад, згідно із законом, слідчі (розшукові) дії має повноваження проводити слідчий (п. 2 ч. 2 ст. 40 КПК), прокурор (п. 4 ч. 2 ст. 36 КПК) або дізнавач (ч. 2 ст. 40-1 КПК), керівник органу досудового розслідування (п. 6 ч. 2 ст. 39 КПК).

Слідчий і прокурор зобов'язані запросити для огляду трупа не менше двох незацікавлених осіб (свідків) (ст. 238 КПК), у тому числі пов'язаних з екстимацією та оглядом особи (ст. 239 КПК). Виняток становлять випадки суцільної відеозйомки відповідної перевірки. Огляд житла чи іншого майна особи проводиться за обов'язкової участі не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксації огляду. Під час воєнного часу проведення слідчих (розшукових) дій забороняється у нічний час (з 22 години до 6 години), також при проведенні обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи, якщо залучення понятих є об'єктивно неможливим або пов'язане з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я, відповідні слідчі (розшукові) дії проводяться без залучення понятих. У такому разі хід і результати проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в обов'язковому порядку фіксуються доступними технічними засобами шляхом здійснення безперервного відеозапису (ст. 615 КПК).

Огляд житла чи іншого майна особи проводиться за правилами, передбаченими КПК, щодо обшуку житла чи іншого майна особи (ч. 2 ст. 237 КПК).

До участі в дослідженні можуть бути запрошені потерпілий, підозрюваний, захисник, законний представник та інші учасники кримінального провадження. Для надання допомоги у кримінальних провадженнях, які потребують спеціальних знань, слідчий або прокурор та дізнавач може залучати до проведення експертизи спеціалістів (ч. 3 ст. 237 КПК).

Під час обшуку можуть бути вилучені лише предмети та документи, що мають значення для кримінального провадження, та вилучені предмети, що знаходяться в обігу. Усі вилучені предмети та документи підлягають негайному огляду та скріплюються підписами осіб, які брали участь в огляді. У разі неможливості огляду речей і документів на місці або утруднення їх огляду їх тимчасово опечатують і зберігають у такому вигляді до остаточного огляду та опечатування (ч. 5 ст. 237 КПК).

Тимчасово вилученими вважаються вилучені речі та документи, які не належать до конфіскованого майна.

Слідчий і прокурор мають право заборонити будь-кому залишати місце перевірки до її завершення та вчиняти будь-які дії, що перешкоджають проведенню перевірки (ч. 6 ст. 237 КПК).

Огляд комп'ютерних даних проводиться слідчим, прокурором шляхом відображення у протоколі огляду інформації, яку вони містять, у формі, придатній для сприйняття їх змісту (за допомогою електронних засобів, фотозйомки, відеозапису, зйомки та/або відеозапису екрана тощо або у паперовій формі).

За загальним правилом, встановленим у ч. 2 ст. 234 та ч. 2 ст. 237 КПК, огляд та обшук житла чи іншого володіння особи здійснюється на підставі ухвали слідчого судді. У винятковому випадку, передбаченому ч. 3 ст. 233 КПК, прокурор має право до постановлення ухвали слідчого судді увійти до житла чи іншого володіння особи лише у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, однак у такому випадку прокурор, слідчий за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій (постфактум) звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді. Верховний Суд України у своїй постанові від 23 травня 2018 року у справі № 159/451/16-к (провадження № 51-1173зпв18) вказав, що докази, встановлені внаслідок огляду та обшуку, проведених з порушенням зазначених правил, а також, якщо прокурор відмовиться погодити клопотання слідчого про обшук або слідчий суддя відмовить у задоволенні клопотання про обшук, є недопустимими [5].

Отже, кожен вид такої слідчої (розшукової) дії, як огляд, має специфічні особливості, що визначають порядок його проведення, але в той же час існує ряд положень і вимог процесуального характеру, загальних для всіх або більшості видів оглядів. Огляд є першочерговою, невідкладною, комплексною слідчою (розшуковою) дією, яка в порядку, встановленому ст. 237 КПК та із застосуванням відповідних криміналістичних методів, рекомендацій і прийомів, які проводяться слідчими за участю експертів, спеціалістів, судово-медичних експертів, підозрюваних, потерпілих або інших осіб, під час яких вони встановлюються, безпосередньо сприймаються, оцінюються та фіксуються ознаки матеріальних об'єктів з метою отримання фактичних даних (доказів).

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Дердюк Б. М. Співвідношення огляду з іншими слідчими (розшуковими) діями. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. №2. С. 173-176. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v2_2015/39.pdf

3. Лук'янчиков Є. Д., Б. Є. Лук'янчиков Б. Є. Слідчий огляд: поняття та види. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 264-269.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 28.12.1960 року №1001-05. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05#Text>

5. Постанова Верховного Суду від 23 травня 2018 року у справі № 159/451/16-к (провадження № 51-1173зпв18). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74342648>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гуртієва Л. М.

Черненко Аріна Павлівна

*студентка 4-го курсу факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ СУДУ ПРИСЯЖНИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

Відповідно до ст. 127 Конституції України правосуддя можуть здійснювати лише професійні судді, але у випадках, які передбачені чинним законодавством, правосуддя здійснюється за допомогою залучення присяжних [1]. Дане положення також регулюється ст. 383 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК).

Глава 3 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 регулює статус присяжного, вимоги до присяжного, підстави та порядок увільнення від виконання обов'язків у суді, а також гарантії прав присяжних. Відповідно до ч. 1 ст. 63 даного закону присяжним є особа, яка у випадках, передбачених процесуальним законом, та за її згодою вирішує справи у складі разом із суддею або залучається до здійснення правосуддя [2].

Далі можемо проаналізувати, у яких випадках застосовується суд присяжних згідно з чинним КПК. Відповідно до ч. 3 ст. 31 КПК [3] залучення присяжних у кримінальний процес відбувається за та-